

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/einsatz-reinhardt/90196,Zbrodnicza-Akcja-Reinhardt.html>

ARTYKUŁ

Zbrodnicza Akcja „Reinhardt”

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

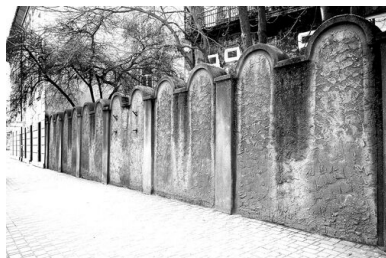
Autor: ROMAN GIEROŃ 16.03.2021

W nocy z 16 na 17 marca 1942 r. Niemcy przystąpili do likwidacji getta w Lublinie. Zaczęła się Akcja „Reinhardt” – jedno z najbardziej przerażających wydarzeń w historii XX wieku.

Kryptonim „Reinhardt” oznaczał operację eksterminacji Żydów z Generalnego Gubernatorstwa i okręgu białostockiego przeprowadzoną w latach 1942-1943 na terytorium okupowanej Polski w ramach *Endlösung der Judenfrage* (tzw. ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej).

Zarządzenie okupacyjnego szefa dystryktu krakowskiego Otto Wächtera o utworzeniu dla ludności żydowskiej getta w Podgórzu. Fot. z zasobu IPN

Mur niemieckiego getta dla Żydów w Krakowie

**Z likwidacji niemieckiego getta
dla Żydów w Krakowie. Fot. z
zasobu IPN**

Do 1942 r. zagłada ludności żydowskiej w Generalnym Gubernatorstwie miała charakter pośredni. Dokonywała się głównie za murami gett. Okrutne żniwo śmierci zbierały wówczas głód, choroby, praca ponad siły oraz egzekucje.

Geneza

Jesienią 1939 r., w konsekwencji niemieckiej agresji i zajęcia terytorium Rzeczypospolitej, na obszarze kontrolowanym przez Niemców znalazło się 2,5 mln polskich Żydów. Z niemieckiego punktu widzenia polityka przymusowej emigracji nie mogła rozwiązać „kwestii żydowskiej”. Decydenci w Berlinie zaczęli szukać nowych dróg. Plany dotyczyły możliwości utworzenia „rezerwatu żydowskiego” w dystrykcie lubelskim, emigracji Żydów na Madagaskar oraz deportacji wszystkich Żydów europejskich na terytoria wschodnie.

Do 1942 r. zagłada ludności żydowskiej w Generalnym Gubernatorstwie miała charakter pośredni. Dokonywała się głównie za murami gett. Okrutne żniwo śmierci zbierały wówczas głód, choroby, praca ponad siły oraz egzekucje. Od lata 1941 r. Niemcy przystąpili do metodycznej eksterminacji Żydów, poczynając od terenów zajmowanych wcześniej przez ZSRS. Specjalne oddziały (*Einsatzgruppen*) rozstrzeliwały ludność żydowską. Na konferencji w podberlińskim Wannsee w 1942 r. ustalono logistykę planu wymordowania wszystkich europejskich Żydów. Jego część stanowiła Akcja „Reinhardt”.

Do końca 1942 r. III Rzesza wymordowała niemal 1,3 mln Żydów z dystryktów warszawskiego, radomskiego, lubelskiego i krakowskiego, ponad pół miliona z dystryktu Galicja i około 130 tys. z okręgu białostockiego.

Operacja w dystrykcie krakowskim

Wysiedlenie Żydów z Mielca na początku marca 1942 r. można uznać za wstęp do akcji na terenie dystryktu krakowskiego. Systematyczna deportacja ludzi do obozów zagłady odbywała się w poszczególnych powiatach od lata do jesieni 1942 r. Po pierwszej akcji w getcie krakowskim operację prowadzono w kierunku wschodnim. Deportacje stanowiły głównie domenę policji niemieckiej. Ich organizowaniem na obszarze województwa krakowskiego zajmowały się struktury kierowane przez dowódcę SS i policji Juliana Schernera i jego szefa sztabu Martina Fellenza.

Podczas akcji przeprowadzano selekcję. Zdolnych do pracy pozostawiano na miejscu. Rozstrzeliwano chorych, kalekich i niedołącznych. Pozostałe osoby wysyłano do obozu zagłady. Ludzi, którzy nie stawili się na wyznaczone miejsce zbiórki, po odnalezieniu, zabijano. W ten sposób do zimy zgładzono większość Żydów.

Niemcy likwidują założone przez

siebie getto dla Żydów w Krakowie. Fot. z zasobu IPN

Infografika IPN

Po akcjach wysiedleńczych z lata i jesieni 1942 r. w świetle rozporządzenia z 10 listopada 1942 r. w dystrykcie krakowskim „tworzono” tzw. żydowskie dzielnice mieszkaniowe w następujących miastach i gminach: Przemysłu, Rzeszowie, Tarnowie, Bochni i Krakowie. Ich los był przesądzony. Getto w Krakowie zlikwidowano wiosną 1943 r., pozostałe getta we wrześniu tego samego roku.

Większość ludności z tego obszaru deportowano do obozu zagłady w Bełżcu. Jedynie kilka transportów wysłano do KL Auschwitz-Birkenau. Według ustaleń Elżbiety Rączy (Uniwersytet Rzeszowski/IPN), władze niemieckie doprowadziły do eksterminacji 98 proc. Żydów żyjących w dystrykcie krakowskim.

Skala niemieckich zbrodni

W sumie do końca 1942 r. III Rzesza wymordowała niemal 1,3 mln Żydów z dystryktów warszawskiego, radomskiego, lubelskiego i krakowskiego, ponad pół miliona z dystryktu Galicja i około 130 tys. z okręgu białostockiego. Ostatnim etapem Akcji „Reinhardt” było zamordowanie w dniach 3-4 listopada 1943 r. ponad 40 tys. Żydów umieszczonych w obozach w Poniatowej, Trawnikach i Majdanku (*Aktion Erntefest* – Operacja „Dożynki”). Z przebiegu całej operacji Niemcy przygotowali sprawozdanie finansowe dotyczące grabieży mienia pomordowanych Żydów.

COFNIJ SIĘ